

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce (co se nehodí, škrtněte): ~~diplomová~~ / bakalářská

Posudek (co se nehodí, škrtněte): ~~vedoucího~~ / oponenta

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Petra Hečková, Ph.D.

Práci předložil(a): Nikola Hejdová

Název práce: Úloha klášterů v evropském umění (ikonomalba a sochařství)

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení vlivu klášterů na vývoj a charakter středověkého umění. Autorka si za tímto účelem vybrala dvě oblasti umělecké tvorby: malbu ikon (zde věnuje svou pozornost kultuře byzantské i ruskému umění) a francouzskou románskou architektonickou sochařství.

Třetí kapitola je věnovaná tvorbě ikon. Ve stručnosti se věnuje okolnostem vzniku ikony jako uměleckého druhu (včetně sporu o posvátná zobrazení), funkci v organismu sakrální stavby, barevné symbolice, okrajově ikonografii a konečně samotné ikonomalbě. Zde se zaměřuje především na ikonomalbu ruskou. Čtvrtá kapitola je věnovaná románské architektonické sochařství, především francouzské, tedy fenoménu časově i geograficky výrazně omezenému, a nepříliš dobře souměřitelnému s ikonomalbou. Přestože by bývalo vhodnější rozšířit záběr na komplexní fenomén sochařské výzdoby (západních) církevních staveb, lze toto omezení respektovat. Domnívám se však, že cíl práce, tak jak byl definován v úvodu, nebyl naplněn zcela, i když autorka řadu aspektů zmiňuje (například cisterciácká reforma, úloha klášterů v době byzantského ikonoklastu). Mezi „klášterní umění“ a „církevní“ či „náboženské umění“ nelze a priori klást rovnítko.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Terminologická nejistota a nesprávné užívání pojmů jsou značné. Například pojem „ikonoklast“ autorka použila v nesprávném významu už v samotném úvodu práce.

V práci se vyskytuje řada nepřesností vzniklých snad vinou nepozornosti nebo automatického přejímání schémat a zjednodušujících formulací z literatury (ztotožnění reliéf = románské umění, volná socha = antika není akceptovatelný; klášterní půdorys založený na „čtverci křížové cesty“?? – snad jde o křížovou chodbu, ambit).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Řada neobratných výrazů („obrazy se stávají kultem“, s. 12), parazitní, nedokončené věty („Sochaři využívali svoji představivost, aby vyjádřili imaginární.“, s. 25). Také popisy samotných uměleckých děl jsou občas nejasné až chaotické. Názvy lokalit se vyskytují ve špatné či nepřesné formě (*Auton* namísto *Autun*). Celkově práce působí dojmem, že spíše, než aby si autorka dala práci s vlastními formulacemi, přebírala již hotové formulace z literatury. Otázku výskytu nadměrného množství parafrází či přímo plagiátů oponentka neřešila komplexně, přesto předkládá výsledek jedné namátkové kontroly:

Bakalářská práce, s. 25: „Svrchní část sloupu se nazývají hlavice, právě ony podpírají klenbu. Symbolický význam sloupu je odvozen od jeho původního tvaru, tedy od podoby stromu. Jelikož mají stromy korunu a kořeny, sloup má hlavici a patku. Kromě toho nesly sloup a klenba symbolický obraz vesmíru, kde žije Bůh a hlavice zde jako architektonický prostředník vymezovala, kam ještě sahá oblast pozemská a kde jsou již nebesa.“

Rolf Toman (ed.). Románské umění: Architektura – sochařství – malířství. Praha : Slovart, 2006, s. 257: „Hlavice byla svrchní část sloupu, jež podpírala klenbu. Symbolický význam sloupu je odvozen od jeho původního tvaru, tedy podoby stromu. Protože stromy mají kořeny a korunu, která se dotýká nebes, sloupy mají patky a hlavice. Tento vztah v sakrálním umění nikdy zcela nevytizel. Kromě toho nesly sloup a klenba symbolický obraz vesmíru, kde žije Bůh. A mezi nimi byla hlavice jako architektonický prostředník mezi podporou a zátěží: vespod byla ještě pozemská, ale výše byla již obrácena k nebi.“

Domnívám se, že přehození slovosledu či vynechání slova – části věty v přebíraném textu není dostatečným autorským zásahem, který by negoval nebezpečí plagiátorství. Ke cti autorky ale slouží, že se pokusila trochu vylepšit jinak mimořádně mizerný překlad části této publikace. Jen pro úplnost pak dodávám, že výklad symboliky sloupu ve středověkém umění je záležitostí mnohem komplexnější.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Předkládaná bakalářská práce je na hranici přijatelnosti. Již výše zmíněné konkrétní výtky zde nebudu opakovat, přesto zrekapituluji základní klady a slabiny:

(+) autorka velmi vhodně zasazuje středověké umění do dobového historického kontextu a po celou dobu si je vědoma faktu, že každá umělecká produkce vyrůstala z prostředí, pro nějž byla určena;

(-) i když základní členění práce je logické, ve výkladu autorka doslova „skáče“ z jednoho tématu na druhý, neorganicky prolíná výklad věnovaný specifikům byzantského umění a náboženských zvyklostí a na druhou stranu specifikům umění a kultury západní. A to aniž by byla v práci zvýrazněna odlišnost obojího. O Velkém schizmatu (1054), které mělo na evropskou kulturu a církevní umění tak zásadní vliv, není v práci ani zmínka;

(-) chybějící autorská sebedisciplína je vidět ve zdánlivě snadném přebírání hotových formulací z literatury. Vzhledem k tomu, že se ne vždy jedná o literaturu kvalitní (či o kvalitní překlad), vede tato praxe k tristním důsledkům;

(-) jako nejvíce problematickou vidím neujasněnou terminologii. Práce tohoto typu (tj. vycházející z poznatků více hraničních věd, oborů a oblastí – teologie, byzantologie, dějin umění, dějin kultury) by měla vždy začínat ujasněním základních užívaných pojmů.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

(a) Vysvětlíte pojem „ikonoklast“, tak jak jej užíváte v textu práce. Lze tu vysledovat nejméně dvě pojetí (str. 1, 14, 32 versus s. 12 a 13). Které z nich je podle Vás správné?

(b) V práci se zabýváte náboženským uměním dvou významných kulturních okruhů: byzantského a středověkého západního (evropského). Bohužel není z výkladu dostatečně zřejmé, zda se jednalo o tradice zcela nespojité, nebo zda mezi nimi existovaly styčné body (například v oblasti středověké deskové malby, šíření a výskytu ikonografických motivů apod.). Existují podle Vás nějaké souvislosti?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Velmi dobře až dobře (jako nutnou podmínku pro lepší klasifikaci vidím uspokojivé zodpovězení doplňujících otázek).

Datum: 20. května 2013

Podpis:

